

Warszawa, dnia 13 kwietnia 2012 r.

Poz. 400

**OBWIESZCZENIE
MARSZAŁKA SEJMU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ**

z dnia 26 marca 2012 r.

w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy o kombatantach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego

1. Na podstawie art. 16 ust. 1 zdanie pierwsze ustawy z dnia 20 lipca 2000 r. o ogłaszaniu aktów normatywnych i niektórych innych aktów prawnych (Dz. U. z 2011 r. Nr 197, poz. 1172 i Nr 232, poz. 1378) ogłasza się w załączniku do niniejszego obwieszczenia jednolity tekst ustawy z dnia 24 stycznia 1991 r. o kombatantach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego (Dz. U. z 2002 r. Nr 42, poz. 371), z uwzględnieniem zmian wprowadzonych:

- 1) ustawą z dnia 11 października 2002 r. o zmianie ustawy o zaopatrzeniu inwalidów wojennych i wojskowych oraz ich rodzin, ustawy o kombatantach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego, ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych oraz ustawy o zasiłkach rodzinnych, pielęgnacyjnych i wychowawczych (Dz. U. Nr 181, poz. 1515),
  - 2) wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 15 kwietnia 2003 r. sygn. akt SK 4/02 (Dz. U. Nr 72, poz. 658),
  - 3) wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 9 marca 2004 r. sygn. akt K 12/02 (Dz. U. Nr 46, poz. 444),
  - 4) ustawą z dnia 16 grudnia 2004 r. o rekompensacie przysługującej w związku z odstąpieniem w roku 2002 od waloryzacji dodatku kombatanckiego (Dz. U. Nr 281, poz. 2779),
  - 5) ustawą z dnia 27 lipca 2005 r. o przeprowadzaniu konkursów na stanowiska kierowników centralnych urzędów administracji rządowej, prezesów agencji państwowych oraz prezesów zarządów państwowych funduszy celowych (Dz. U. Nr 163, poz. 1362),
  - 6) ustawą z dnia 29 marca 2007 r. o zmianie ustawy o kombatantach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego oraz ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych (Dz. U. Nr 99, poz. 658),
  - 7) ustawą z dnia 24 sierpnia 2007 r. o zmianie ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 166, poz. 1172),
  - 8) ustawą z dnia 21 listopada 2008 r. o służbie cywilnej (Dz. U. Nr 227, poz. 1505),
  - 9) ustawą z dnia 23 stycznia 2009 r. o zmianie niektórych ustaw w związku ze zmianami w organizacji i podziale zadań administracji publicznej w województwie (Dz. U. Nr 92, poz. 753 i Nr 99, poz. 826),
  - 10) ustawą z dnia 28 lipca 2011 r. o zmianie ustawy o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej oraz ustawy o kombatantach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego (Dz. U. Nr 187, poz. 1109),
  - 11) wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 10 stycznia 2012 r. sygn. akt P 19/10 (Dz. U. poz. 76)
- oraz zmian wynikających z przepisów ogłoszonych przed dniem 14 marca 2012 r.

2. Podany w załączniku do niniejszego obwieszczenia tekst jednolity ustawy nie obejmuje:

- 1) art. 5–7 i art. 10–12 ustawy z dnia 11 października 2002 r. o zmianie ustawy o zaopatrzeniu inwalidów wojennych i wojskowych oraz ich rodzin, ustawy o kombatantach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okre-

su powojennego, ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych oraz ustawy o zasiłkach rodzinnych, pielęgnacyjnych i wychowawczych (Dz. U. Nr 181, poz. 1515), które stanowią:

„Art. 5. Dodatek kompensacyjny wypłaca się z urzędu osobom pobierającym w dniu wejścia w życie niniejszej ustawy świadczenia określone w art. 15 ust. 1, art. 20 ust. 2 pkt 3 i ust. 3 oraz w art. 20¹ ust. 1 ustawy, o której mowa w art. 2.

Art. 6. 1. Gminie, która przed dniem wejścia w życie przepisów niniejszej ustawy utraciła część dochodów ze sprzedaży kombatantom lub innym osobom uprawnionym lokalu mieszkalnego lub domu jednorodzinnego w związku z zastosowaniem zniżki w wysokości 10% ceny zakupu na podstawie art. 20 ust. 1 pkt 2 ustawy, o której mowa w art. 2, przysługuje dotacja celowa z budżetu państwa na zrekompensowanie utraconych dochodów.

2. Dotacja, o której mowa w ust. 1, jest przekazywana przez wojewodów na wniosek wójta (burmistrza, prezydenta miasta), złożony w terminie do dnia 31 marca 2003 r.

Art. 7. Książki inwalidy wojennego (wojskowego) wystawione przed dniem wejścia w życie ustawy zachowują ważność przez okres dwóch lat od dnia wejścia w życie przepisów niniejszej ustawy.”

„Art. 10. Ilekroć w przepisach ustaw wymienionych w art. 1 i 2 jest mowa o:

- 1) „inwalidztwie” – należy przez to rozumieć całkowitą lub częściową niezdolność do pracy;
- 2) „inwalidach”:
  - a) I grupy – należy przez to rozumieć całkowitą niezdolność do pracy oraz niezdolność do samodzielnej egzystencji,
  - b) II grupy – należy przez to rozumieć całkowitą niezdolność do pracy,
  - c) III grupy – należy przez to rozumieć częściową niezdolność do pracy,
  - d) bez określenia grupy – należy przez to rozumieć niezdolność do pracy;
- 3) „rencie inwalidzkiej” – należy przez to rozumieć rentę z tytułu niezdolności do pracy;
- 4) „komisji lekarskiej do spraw inwalidztwa i zatrudnienia” – należy przez to rozumieć lekarza orzecznika Zakładu Ubezpieczeń Społecznych.

Art. 11. Do dnia 31 grudnia 2002 r. ze środków Państwowego Funduszu Kombatantów realizowane są świadczenia wynikające z art. 20 ustawy, o której mowa w art. 2, z wyjątkiem ust. 1 pkt 2 oraz ust. 2 pkt 1 i 3 w brzmieniu obowiązującym przed dniem wejścia w życie przepisów niniejszej ustawy.

Art. 12. Ustawa wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia, z wyjątkiem art. 1 pkt 3 i 4, art. 2 pkt 2 lit. b tiret drugie, lit. d i pkt 4 oraz art. 3–5, które wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2003 r.”;

- 2) art. 12 ustawy z dnia 16 grudnia 2004 r. o rekompensacie przysługującej w związku z odstąpieniem w roku 2002 od waloryzacji dodatku kombatanckiego (Dz. U. Nr 281, poz. 2779), który stanowi:

„Art. 12. Ustawa wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia, z wyjątkiem art. 9 pkt 2, który wchodzi w życie z dniem 1 lutego 2005 r., oraz art. 11, który wchodzi w życie z dniem 31 grudnia 2004 r.”;

- 3) art. 47 ust. 1 i 2 oraz art. 48 ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. o przeprowadzaniu konkursów na stanowiska kierowników centralnych urzędów administracji rządowej, prezesów agencji państwowych oraz prezesów zarządów państwowych funduszy celowych (Dz. U. Nr 163, poz. 1362), które stanowią:

Art. 47. „1. Konkursy, o których mowa w ustawach zmienianych niniejszą ustawą, zostaną ogłoszone w terminie 6 miesięcy od dnia jej wejścia w życie.

2. Osoby zajmujące w dniu wejścia w życie niniejszej ustawy stanowiska kierowników centralnych urzędów administracji rządowej, prezesów agencji państwowych oraz prezesów i zastępców prezesów zarządów państwowych funduszy celowych pełnią swoje obowiązki do czasu powołania na te stanowiska osób wyłonionych w drodze konkursu.”

„Art. 48. Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 września 2005 r.”;

- 4) art. 3 i 4 ustawy z dnia 29 marca 2007 r. o zmianie ustawy o kombatantach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego oraz ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych (Dz. U. Nr 99, poz. 658), które stanowią:

„Art. 3. 1. Z dniem wejścia w życie ustawy likwiduje się Państwowy Fundusz Kombatantów, o którym mowa w art. 23 ustawy z dnia 24 stycznia 1991 r. o kombatantach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego, w brzmieniu dotychczasowym.

2. Środki likwidowanego Państwowego Funduszu Kombatantów podlegają przekazaniu na rachunek bankowy dysponenta głównego w terminie 7 dni od dnia wejścia w życie ustawy.

3. Dysponent główny przekazuje środki, o których mowa w ust. 2, na rachunek bieżący budżetu państwa w terminie 14 dni od dnia wejścia w życie ustawy.

Art. 4. Ustawa wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia, z wyjątkiem art. 2, który wchodzi w życie z dniem ogłoszenia, z mocą od dnia 1 stycznia 2007 r.”;

5) art. 20 ustawy z dnia 24 sierpnia 2007 r. o zmianie ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 166, poz. 1172), który stanowi:

„Art. 20. Ustawa wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia, z wyjątkiem:

- 1) art. 1 pkt 48 lit. c, pkt 60 w zakresie art. 118 ust. 1, ust. 2 pkt 1 lit. a i b, pkt 2 i ust. 3–6, pkt 63 w zakresie art. 124 ust. 1–9, pkt 66 w zakresie art. 129 ust. 1–4 i 6, które wchodzi w życie z dniem ogłoszenia;
- 2) art. 1 pkt 48 lit. d, pkt 60 w zakresie art. 118 ust. 2 pkt 1 lit. c, pkt 63 w zakresie art. 124 ust. 10 i 11, pkt 66 w zakresie art. 129 ust. 5, oraz art. 11, które wchodzi w życie z dniem 1 października 2007 r.;
- 3) art. 1 pkt 70, który wchodzi w życie po upływie 3 miesięcy od dnia ogłoszenia ustawy;
- 4) art. 1 pkt 13–15, 41, 42 lit. b i c, pkt 48 lit. a, pkt 58, 59 i 88 lit. d, które wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2008 r.;
- 5) art. 1 pkt 35 lit. b, który wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2009 r.”;

6) art. 202, 203 i 216 ustawy z dnia 21 listopada 2008 r. o służbie cywilnej (Dz. U. Nr 227, poz. 1505), które stanowią:

„Art. 202. W okresie 10 lat od dnia wejścia w życie ustawy warunek posiadania kompetencji kierowniczych na stanowiskach, o których mowa w art. 52 oraz w ustawach zmienianych w art. 135–139, 141–143, 145–147, 149–156, 158, 159, 161–185 oraz 187–189, uważa się za spełniony przez osoby, które:

- 1) uzyskały świadectwo potwierdzające kwalifikacje do pracy na wysokim stanowisku państwowym, wydane na podstawie art. 7 ust. 5 lub art. 8 ust. 7 ustawy uchylanej w art. 214;
- 2) w wyniku postępowania kwalifikacyjnego dla pracowników służby cywilnej ubiegających się o mianowanie w służbie cywilnej osiągnęły miejsce uprawniające do mianowania na podstawie ustawy uchylanej w art. 215.

Art. 203. W okresie 1 roku od dnia wejścia w życie ustawy, przy przeprowadzaniu naboru na wyższe stanowiska w służbie cywilnej, do osób, o których mowa w art. 202, nie stosuje się warunków określonych w art. 53 pkt 4 i 5.”

„Art. 216. Ustawa wchodzi w życie po upływie 3 miesięcy od dnia ogłoszenia, z wyjątkiem art. 7 ust. 1, art. 40–43, art. 45, art. 47–49, art. 160 i art. 186 pkt 2–6, które wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2010 r.”;

7) art. 39 ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o zmianie niektórych ustaw w związku ze zmianami w organizacji i podziale zadań administracji publicznej w województwie (Dz. U. Nr 92, poz. 753 i Nr 99, poz. 826), który stanowi:

„Art. 39. Ustawa wchodzi w życie po upływie 45 dni od dnia ogłoszenia, z wyjątkiem art. 29 ust. 2, art. 30 ust. 3, art. 31 ust. 2, art. 35 ust. 2 oraz art. 37, które wchodzi w życie z dniem ogłoszenia, oraz art. 5, który wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2010 r.”;

8) art. 3 i 4 ustawy z dnia 28 lipca 2011 r. o zmianie ustawy o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej oraz ustawy o kombatantach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego (Dz. U. Nr 187, poz. 1109), które stanowią:

„Art. 3. Do postępowania w sprawie wniosków o przyznanie pomocy pieniężnej, o której mowa w art. 19 ust. 6 ustawy wymienionej w art. 2, wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy przepisy ustawy wymienionej w art. 2 stosuje się w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą.

Art. 4. Ustawa wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia, z wyjątkiem art. 1, który wchodzi w życie po upływie 3 miesięcy od dnia ogłoszenia.”

Marszałek Sejmu: *E. Kopacz*

USTAWA

z dnia 24 stycznia 1991 r.

o kombatantach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego

Sejm Rzeczypospolitej Polskiej uznaje szczególne zasługi dla Polski tych wszystkich obywateli polskich, którzy walczyli o suwerenność i niepodległość Ojczyzny, nie szczędząc życia i zdrowia na polach walki zbrojnej – w formacjach Wojska Polskiego, armii sojuszniczych, a także w podziemnych organizacjach niepodległościowych i w działalności cywilnej – z narażeniem na represje.

Sejm stwierdza, że władze III Rzeszy Niemieckiej, ówczesne władze Związku Socjalistycznych Republik Radzieckich i komunistyczny aparat represji w Polsce są winni cierpienie zadanych wielu obywatelom Państwa Polskiego ze względów narodowościowych, politycznych i religijnych. Spowodowały one śmierć wielu milionów, a dla wielu stały się przyczyną trwałej utraty zdrowia.

Kombatantom oraz ofiarom represji należy jest głęboki szacunek wszystkich rodaków oraz szczególna troska i opieka ze strony instytucji państwowych, samorządów terytorialnych i organizacji społecznych. Dając wyraz tym intencjom – uchwala się, co następuje:

Rozdział 1

Przepisy ogólne

Art. 1. 1. Kombatantami są osoby, które brały udział w wojnach, działaniach zbrojnych i powstaniach narodowych, wchodząc w skład formacji wojskowych lub organizacji walczących o suwerenność i niepodległość Rzeczypospolitej Polskiej.

2. Za działalność kombatancką uznaje się:

- 1) pełnienie służby wojskowej w Wojsku Polskim lub w polskich formacjach wojskowych przy armiach sojuszniczych podczas działań wojennych prowadzonych na wszystkich frontach przez Państwo Polskie;
- 2) uczestniczenie w ramach polskich formacji i organizacji wojskowych w I wojnie światowej, w powstaniach narodowych i walkach o odzyskanie lub utrzymanie terytoriów Rzeczypospolitej Polskiej;
- 3) pełnienie służby w polskich podziemnych formacjach i organizacjach, w tym w działających w ramach tych organizacji oddziałach partyzanckich w okresie wojny 1939–1945;
- 4) pełnienie służby wojskowej w armiach sojuszniczych, a także w sojuszniczych organizacjach ruchu oporu w okresie wojny 1939–1945, z wyjątkiem formacji Ludowego Komisariatu Spraw Wewnętrznych Związku Socjalistycznych Republik Radzieckich (NKWD) oraz innych specjalnych formacji, które prowadziły działalność przeciwko ludności polskiej;
- 5) pełnienie służby w polskich podziemnych formacjach wojskowych lub organizacjach niepodległościowych na terytorium Państwa Polskiego w jego granicach sprzed dnia 1 września 1939 r. oraz w granicach powojennych w okresie od wkroczenia armii Związku Socjalistycznych Republik Radzieckich (ZSRR) do końca 1956 r., jeżeli były to formacje lub organizacje stawiające sobie za cel niepodległość i suwerenność Rzeczypospolitej;
- 6) uczestniczenie w walkach w jednostkach Wojska Polskiego oraz zmilitaryzowanych służbach państwowych z oddziałami Ukraińskiej Powstańczej Armii oraz grupami Wehrwolfu;
- 7) uczestniczenie w tzw. Niszczycielskich Batalionach („Istriebitielnych Batalionach”) na dawnych ziemiach polskich w województwach: lwowskim, stanisławowskim, tarnopolskim i wołyńskim w obronie ludności polskiej przed ukraińskimi nacjonalistami, w latach 1944–1945.

Art. 2. Za działalność równorzędną z działalnością kombatancką uznaje się:

- 1) pełnienie funkcji cywilnych we władzach powstań narodowych oraz w administracji podziemnego Państwa Polskiego w okresie wojny 1939–1945, a także w podziemnych niepodległościowych organizacjach cywilnych w latach 1945–1956;

- 2) udział w okresie do 31 grudnia 1945 r. w walkach o zachowanie suwerenności i niepodległości Państwa Polskiego w zmilitaryzowanych służbach państwowych;
- 3) prowadzenie w okresie wojny 1939–1945 zorganizowanego i profesjonalnego tajnego nauczania dzieci i młodzieży;
- 3¹) dawanie schronienia osobom narodowości żydowskiej lub innym osobom, za których ukrywanie w latach 1939–1945, ze względu na ich narodowość lub działalność na rzecz suwerenności i niepodległości Rzeczypospolitej Polskiej – groziła kara śmierci;
- 4) zaokrętowanie marynarzy polskich w charakterze członków załogi na statku bandery własnej lub bandery koalicyjnej, przeznaczonym do działań wojennych w okresie wojny 1939–1945;
- 5) uczestniczenie w latach 1914–1945 w walkach o polskość i wolność narodową Śląska, Wielkopolski, Ziemi Lubuskiej, Gdańska, Pomorza i Ziemi Kaszubskiej oraz Warmii i Mazur, a także innych ziem zagarniętych przez zaborców;
- 6) czynny udział w zbrojnym wystąpieniu o wolność i suwerenność Polski w Poznaniu w czerwcu 1956 r., który spowodował śmierć lub uszczerbek na zdrowiu;
- 7) poniesienie śmierci, uszkodzenie ciała lub rozstrój zdrowia na czas powyżej siedmiu dni w grudniu 1970 r. na Wybrzeżu wskutek działania wojska lub milicji podczas wystąpień wolnościowych.

Art. 3. Do okresów działalności kombatanckiej lub równorzędnej z działalnością kombatancką zalicza się również czas przebywania:

- 1) w niewoli lub obozach internowanych oraz w obozach podległych Głównemu Zarządowi do Spraw Jeńców Wojennych i Internowanych (GUPWI) NKWD, a od marca 1946 r. MWD ZSRR, i obozach podległych Wydziałowi Obozów Kontrolno-Filtracyjnych NKWD, a od marca 1946 r. MWD ZSRR, spowodowanego działalnością kombatancką, o której mowa w art. 1 ust. 2;
- 2) w hitlerowskich więzieniach, obozach koncentracyjnych i ośrodkach zagłady oraz w innych miejscach odosobnienia, w których warunki pobytu nie różniły się od warunków w obozach koncentracyjnych, a osoby tam osadzone pozostawały w dyspozycji hitlerowskich władz bezpieczeństwa, a także w więzieniach i poprawczych obozach pracy oraz poprawczych koloniach pracy podległych Głównemu Zarządowi Obozów i Kolonii Poprawczych (GUŁag) NKWD, a od marca 1946 r. MWD ZSRR, a także w więzieniach lub innych miejscach odosobnienia na terytorium Polski – spowodowanego działalnością, o której mowa w art. 1 ust. 2 i art. 2.

Art. 4. 1. Przepisy ustawy stosuje się również do osób, które podlegały represjom wojennym i okresu powojennego. Represjami w rozumieniu ustawy są okresy przebywania:

- 1) z przyczyn politycznych, narodowościowych, religijnych i rasowych:
  - a) w hitlerowskich więzieniach, obozach koncentracyjnych i ośrodkach zagłady,
  - b) w innych miejscach odosobnienia, w których warunki pobytu nie różniły się od warunków w obozach koncentracyjnych, a osoby tam osadzone pozostawały w dyspozycji hitlerowskich władz bezpieczeństwa,
  - c) w innych miejscach odosobnienia, w których pobyt dzieci do lat 14 miał charakter eksterminacyjny, a osoby tam osadzone pozostawały w dyspozycji hitlerowskich władz bezpieczeństwa;
- 2) z przyczyn narodowościowych i rasowych w gettach;
- 3) z przyczyn politycznych, religijnych i narodowościowych:
  - a) w więzieniach oraz poprawczych obozach pracy i poprawczych koloniach pracy podległych Głównemu Zarządowi Obozów i Kolonii Poprawczych NKWD, a od marca 1946 r. MWD ZSRR,
  - b) na przymusowych zesłaniach i deportacji w ZSRR;
- 4) w więzieniach lub innych miejscach odosobnienia na terytorium Polski na mocy skazania w latach 1944–1956, na podstawie przepisów wydanych przez władze polskie, przez sądy powszechne, wojskowe i specjalne albo w latach 1944–1956 bez wyroku – za działalność polityczną bądź religijną, związaną z walką o suwerenność i niepodległość.

2. Przepisy ustawy stosuje się także do osób, które jako dzieci zostały odebrane rodzicom w celu poddania eksterminacji lub w celu przymusowego wynarodowienia.

Art. 5. Okresy, o których mowa w art. 1 ust. 2 oraz w art. 2–4, ustala się w miesiącach. W przypadku braku danych do ustalenia takiego okresu, przyjmuje się okres w wymiarze 1 miesiąca.

Art. 6. Ilekroć w ustawie jest mowa o stowarzyszeniach kombatanckich, rozumie się przez to stowarzyszenia lub związki stowarzyszeń działające na podstawie prawa o stowarzyszeniach, zrzeszające kombatanatów lub ofiary represji wojennych i okresu powojennego.

Art. 6¹. Dzień 1 września ustanawia się Dniem Weterana.

Art. 7. 1.¹⁾ Urząd jest centralnym organem administracji rządowej.

2. Urząd do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych podlega ministrowi właściwemu do spraw zabezpieczenia społecznego.

3.²⁾ Urzędem do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych kieruje kierownik tego urzędu powoływany przez Prezesa Rady Ministrów, spośród osób wyłonionych w drodze otwartego i konkurencyjnego naboru, na wniosek ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego. Prezes Rady Ministrów odwołuje kierownika urzędu.

4. Prezes Rady Ministrów, w drodze rozporządzenia, określi szczegółowy zakres działania i organizację Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych.

5.³⁾ Stanowisko kierownika Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych może zajmować osoba, która:

- 1) posiada tytuł zawodowy magistra lub równorzędny;
- 2) jest obywatelem polskim;
- 3) korzysta z pełni praw publicznych;
- 4) nie była skazana prawomocnym wyrokiem za umyślne przestępstwo lub umyślne przestępstwo skarbowe;
- 5) posiada kompetencje kierownicze;
- 6) posiada co najmniej 6-letni staż pracy, w tym co najmniej 3-letni staż pracy na stanowisku kierowniczym;
- 7) posiada wykształcenie i wiedzę z zakresu spraw należących do właściwości Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych.

6.³⁾ Informację o naborze na stanowisko kierownika Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych ogłasza się przez umieszczenie ogłoszenia w miejscu powszechnie dostępnym w siedzibie urzędu oraz w Biuletynie Informacji Publicznej Kancelarii Prezesa Rady Ministrów. Ogłoszenie powinno zawierać:

- 1) nazwę i adres urzędu;
- 2) określenie stanowiska;
- 3) wymagania związane ze stanowiskiem wynikające z przepisów prawa;
- 4) zakres zadań wykonywanych na stanowisku;
- 5) wskazanie wymaganych dokumentów;
- 6) termin i miejsce składania dokumentów;
- 7) informację o metodach i technikach naboru.

7.³⁾ Termin, o którym mowa w ust. 6 pkt 6, nie może być krótszy niż 10 dni od dnia opublikowania ogłoszenia w Biuletynie Informacji Publicznej Kancelarii Prezesa Rady Ministrów.

8.³⁾ Nabór na stanowisko kierownika Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych przeprowadza zespół, powołany przez ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego, liczący co najmniej 3 osoby, których wiedza i doświadczenie dają rękojmię wyłonienia najlepszych kandydatów. W toku naboru ocenia się doświadczenie zawodowe kandydata, wiedzę niezbędną do wykonywania zadań na stanowisku, na które jest przeprowadzany nabór, oraz kompetencje kierownicze.

¹⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 18 pkt 1 ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. o przeprowadzaniu konkursów na stanowiska kierowników centralnych urzędów administracji rządowej, prezesów agencji państwowych oraz prezesów zarządów państwowych funduszy celowych (Dz. U. Nr 163, poz. 1362), która weszła w życie z dniem 1 września 2005 r.

²⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 142 pkt 1 ustawy z dnia 21 listopada 2008 r. o służbie cywilnej (Dz. U. Nr 227, poz. 1505), która weszła w życie z dniem 24 marca 2009 r.

³⁾ Dodany przez art. 142 pkt 2 ustawy, o której mowa w odnośniku 2.

9.³⁾ Ocena wiedzy i kompetencji kierowniczych, o których mowa w ust. 8, może być dokonana na zlecenie zespołu przez osobę niebędącą członkiem zespołu, która posiada odpowiednie kwalifikacje do dokonania tej oceny.

10.³⁾ Członek zespołu oraz osoba, o której mowa w ust. 9, mają obowiązek zachowania w tajemnicy informacji dotyczących osób ubiegających się o stanowisko, uzyskanych w trakcie naboru.

11.³⁾ W toku naboru zespół wyłania nie więcej niż 3 kandydatów, których przedstawia ministrowi właściwemu do spraw zabezpieczenia społecznego.

12.³⁾ Z przeprowadzonego naboru zespół sporządza protokół zawierający:

- 1) nazwę i adres urzędu;
- 2) określenie stanowiska, na które był prowadzony nabór, oraz liczbę kandydatów;
- 3) imiona, nazwiska i adresy nie więcej niż 3 najlepszych kandydatów uszeregowanych według poziomu spełniania przez nich wymagań określonych w ogłoszeniu o naborze;
- 4) informację o zastosowanych metodach i technikach naboru;
- 5) uzasadnienie dokonanego wyboru albo powody niewyłonienia kandydata;
- 6) skład zespołu.

13.³⁾ Wynik naboru ogłasza się niezwłocznie przez umieszczenie informacji w Biuletynie Informacji Publicznej urzędu i Biuletynie Informacji Publicznej Kancelarii Prezesa Rady Ministrów. Informacja o wyniku naboru zawiera:

- 1) nazwę i adres urzędu;
- 2) określenie stanowiska, na które był prowadzony nabór;
- 3) imiona, nazwiska wybranych kandydatów oraz ich miejsca zamieszkania w rozumieniu przepisów Kodeksu cywilnego albo informację o niewyłonieniu kandydata.

14.³⁾ Umieszczenie w Biuletynie Informacji Publicznej Kancelarii Prezesa Rady Ministrów ogłoszenia o naborze oraz o wyniku tego naboru jest bezpłatne.

Art. 7¹. Przy Kierowniku Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych działa Rada do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych, zwana dalej „Radą”, jako organ opiniodawczo-doradczy w sprawach objętych działaniem Urzędu.

Art. 7². 1. W skład Rady wchodzi od 12 do 15 członków.

2. Członkowie Rady są powoływani spośród kombatantów i osób represjonowanych i odwoływani przez Kierownika Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych.

3. Członkowie Rady pełnią swoją funkcję społecznie.

4. Kierownik Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych określi, w drodze zarządzenia, organizację i tryb pracy Rady.

Art. 7³. 1. Do zadań z zakresu administracji rządowej realizowanych przez powiaty należy:

- 1) realizacja dla kombatantów i osób represjonowanych zadań w zakresie opieki zdrowotnej i usług opiekuńczych;
- 2) organizacja na terenie powiatu obchodu rocznic w celu upamiętnienia walki o niepodległość Polski oraz uczczenia pamięci ofiar wojny i okresu powojennego;
- 3) świadczenie pomocy w przygotowywaniu udokumentowanych wniosków o przyznanie w drodze wyjątku emerytur i rent;
- 4) analiza sytuacji życiowej kombatantów i osób represjonowanych oraz podejmowanie w tym zakresie stosownych inicjatyw.

2.⁴⁾ Zadaniem z zakresu administracji rządowej realizowanym przez samorząd województwa jest wykonywanie działań zmierzających do integracji środowisk kombatanckich i koordynacji ich działań.

3.⁴⁾ Samorząd powiatowy oraz samorząd województwa współdziałają przy realizacji zadań, o których mowa w ust. 1 i 2, z organizacjami społecznymi oraz stowarzyszeniami kombatanatów i osób represjonowanych.

4.⁴⁾ Do realizacji zadań, o których mowa w ust. 2 i 3, zarząd województwa może w porozumieniu z Kierownikiem Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych powołać pełnomocnika.

Art. 8. 1. Prezes Rady Ministrów, na wniosek Kierownika Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych, określi, w drodze rozporządzenia:

- 1) po zasięgnięciu opinii Prezesa Instytutu Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu oraz ministra właściwego do spraw obrony narodowej i ministra właściwego do spraw wewnętrznych – formacje i organizacje, o których mowa w art. 1 ust. 2 pkt 5 oraz art. 2 pkt 1;
- 2) po zasięgnięciu opinii Prezesa Instytutu Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu – miejsca odosobnienia, w których warunki pobytu nie różniły się od warunków w obozach koncentracyjnych, a osoby tam osadzone pozostawały w dyspozycji hitlerowskich władz bezpieczeństwa, a także więzienia i obozy NKWD lub będące pod nadzorem NKWD, w których były osadzone osoby narodowości polskiej lub obywatELE polscy innych narodowości, oraz obozy, o których mowa w art. 3 pkt 2 i w art. 4 ust. 1 pkt 1 lit. b i lit. c oraz w pkt 3.

2. Na wniosek osoby zainteresowanej:

- 1) prezes sądu okręgowego, z zastrzeżeniem pkt 2 lit. a, potwierdza okoliczność, o której mowa w art. 4 ust. 1 pkt 4;
- 2) Prezes Instytutu Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu potwierdza okoliczność, o której mowa:
  - a) w art. 4 ust. 1 pkt 4, w przypadku osadzenia bez wyroku w więzieniu lub innym miejscu odosobnienia na terytorium Polski,
  - b) w art. 4 ust. 2.

Rozdział 2

Uprawnienia pracownicze

Art. 9. 1. Okresy, o których mowa w art. 1 ust. 2 oraz w art. 2, 3 i 4 ust. 1, zalicza się do okresów zatrudnienia, od których zależy przyznanie lub wysokość świadczeń przysługujących pracownikom od pracodawcy.

2. *Minister Pracy i Polityki Socjalnej*⁵⁾ w porozumieniu z Kierownikiem Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych, w drodze rozporządzenia, określa szczegółowe zasady i tryb zaliczania okresów, o których mowa w ust. 1, do okresu zatrudnienia.

Art. 10. Kombatantom i osobom, o których mowa w art. 2 i 4, zwanym dalej „innymi osobami uprawnionymi”, pozostającym w zatrudnieniu, zwiększa się przysługujący im urlop wypoczynkowy o 10 dni roboczych. Zwiększenie to nie przysługuje, jeżeli osoby te korzystają z urlopu o wymiarze przekraczającym 26 dni roboczych w ciągu roku.

Art. 11. 1. Rozwiązanie stosunku pracy z kombatantem lub inną osobą uprawnioną w okresie 2 lat przed osiągnięciem wieku uprawniającego do wcześniejszego przejścia na emeryturę, o którym mowa w art. 14, może nastąpić po uprzednim uzyskaniu zgody starosty.

2. Przepis ust. 1 nie dotyczy osób zajmujących kierownicze stanowiska obsadzone w drodze powołania oraz osób, które spełniają warunki wymagane do uzyskania emerytury, a także rozwiązania stosunku pracy bez wypowiedzenia z winy pracownika.

⁴⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 7 ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o zmianie niektórych ustaw w związku ze zmianami w organizacji i podziale zadań administracji publicznej w województwie (Dz. U. Nr 92, poz. 753 i Nr 99, poz. 826), która weszła w życie z dniem 1 sierpnia 2009 r.

⁵⁾ Obecnie: minister właściwy do spraw pracy, stosownie do art. 4 ust. 1, art. 5 pkt 16 i art. 21 ustawy z dnia 4 września 1997 r. o działach administracji rządowej (Dz. U. z 2007 r. Nr 65, poz. 437, Nr 107, poz. 732, Nr 120, poz. 818 i Nr 173, poz. 1218, z 2008 r. Nr 63, poz. 394, Nr 199, poz. 1227, Nr 201, poz. 1237, Nr 216, poz. 1370 i Nr 227, poz. 1505, z 2009 r. Nr 42, poz. 337, Nr 68, poz. 574, Nr 77, poz. 649, Nr 157, poz. 1241, Nr 161, poz. 1277, Nr 168, poz. 1323 i Nr 201, poz. 1540, z 2010 r. Nr 28, poz. 143 i 146, Nr 107, poz. 679, Nr 127, poz. 857, Nr 155, poz. 1035 i Nr 239, poz. 1592 oraz z 2011 r. Nr 234, poz. 1385 i 1386 i Nr 240, poz. 1429), która weszła w życie z dniem 1 kwietnia 1999 r.

Rozdział 3

Uprawnienia emerytalne

Art. 12. 1.⁶⁾ Kombatantom będącym inwalidami wojennymi lub wojskowymi przysługują świadczenia pieniężne i inne uprawnienia przewidziane w przepisach ustawy z dnia 29 maja 1974 r. o zaopatrzeniu inwalidów wojennych i wojskowych oraz ich rodzin (Dz. U. z 2010 r. Nr 101, poz. 648 i Nr 113, poz. 745, z 2011 r. Nr 112, poz. 654 oraz z 2012 r. poz. 118).

1a.⁷⁾ Członkom rodzin pozostałym po kombatantach będących inwalidami wojennymi lub wojskowymi przysługują świadczenia pieniężne i inne uprawnienia przewidziane w przepisach ustawy, o której mowa w ust. 1, z wyłączeniem uprawnienia określonego w art. 23b tej ustawy.

2. Świadczenia pieniężne i inne uprawnienia przewidziane w przepisach ustawy, o której mowa w ust. 1, z wyłączeniem uprawnienia określonego w art. 23b tej ustawy, przysługują na zasadach określonych w tych przepisach również:⁸⁾

- 1) osobom, które zostały zaliczone do jednej z grup inwalidów⁹⁾ wskutek inwalidztwa¹⁰⁾ pozostającego w związku z pobytem w miejscach, o których mowa w art. 3 i art. 4 ust. 1;
- 2) członkom rodzin pozostałym po osobach pobierających w chwili śmierci rentę z tytułu inwalidztwa¹⁰⁾, o którym mowa w pkt 1.

3. Za inwalidztwo¹⁰⁾ pozostające w związku z pobytem w miejscach, o których mowa w art. 3 i art. 4 ust. 1, uważa się inwalidztwo¹⁰⁾ będące następstwem zranień, kontuzji bądź innych obrażeń lub chorób powstałych w związku z tym pobytem.

4. Związek zranień, kontuzji bądź innych obrażeń lub chorób z pobytem w miejscach, o których mowa w art. 3 i art. 4 ust. 1, a także związek inwalidztwa¹⁰⁾ z takim pobytem ustala komisja lekarska do spraw inwalidztwa i zatrudnienia¹¹⁾.

5.¹²⁾ Dokumentem potwierdzającym prawo do korzystania z uprawnień, o których mowa w ust. 1, jest legitymacja osoby represjonowanej wystawiona przez organ rentowy.

6.¹³⁾ Legitymacja osoby represjonowanej, o której mowa w ust. 5, podlega z dniem śmierci osoby represjonowanej anulowaniu przez organ rentowy.

7.¹³⁾ Minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego określi, w drodze rozporządzenia, tryb wydawania i anulowania legitymacji osoby represjonowanej, dokumenty wymagane do wydania legitymacji osoby represjonowanej oraz wzór legitymacji osoby represjonowanej, kierując się koniecznością zapewnienia sprawności postępowania przy wydawaniu legitymacji osób represjonowanych.

Art. 13. Okresy, o których mowa w art. 1 ust. 2 oraz w art. 2–4, zalicza się w wymiarze podwójnym do okresu, od którego zależy przyznanie emerytury lub renty – na zasadach określonych w ustawie o rewaloryzacji emerytur i rent, o zasadach ustalania emerytur i rent oraz o zmianie niektórych ustaw¹⁴⁾.

Art. 14. 1. Kombatanci i inne osoby uprawnione mogą, na swój wniosek, przejść na emeryturę po osiągnięciu 55 lat przez kobiety i 60 lat przez mężczyznę, jeżeli mają okres zatrudnienia wymagany do uzyskania emerytury.

⁶⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 2 pkt 1 lit. a ustawy z dnia 11 października 2002 r. o zmianie ustawy o zaopatrzeniu inwalidów wojennych i wojskowych oraz ich rodzin, ustawy o kombatantach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego, ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych oraz ustawy o zasiłkach rodzinnych, pielęgnacyjnych i wychowawczych (Dz. U. Nr 181, poz. 1515), która weszła w życie z dniem 15 listopada 2002 r.

⁷⁾ Dodany przez art. 2 pkt 1 lit. b ustawy, o której mowa w odnośniku 6.

⁸⁾ Zdanie wstępne w brzmieniu ustalonym przez art. 2 pkt 1 lit. c ustawy, o której mowa w odnośniku 6.

⁹⁾ Obecnie: osoby z niezdolnością do pracy, stosownie do art. 10 pkt 2 ustawy, o której mowa w odnośniku 6.

¹⁰⁾ Obecnie: całkowita lub częściowa niezdolność do pracy, stosownie do art. 10 pkt 1 ustawy, o której mowa w odnośniku 6.

¹¹⁾ Obecnie: lekarz orzecznik Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, stosownie do art. 10 pkt 4 ustawy, o której mowa w odnośniku 6.

¹²⁾ Dodany przez art. 2 pkt 1 lit. d ustawy, o której mowa w odnośniku 6; w brzmieniu ustalonym przez art. 9 pkt 1 ustawy z dnia 16 grudnia 2004 r. o rekompensacie przysługującej w związku z odstąpieniem w roku 2002 od waloryzacji dodatku kombatanckiego (Dz. U. Nr 281, poz. 2779), która weszła w życie z dniem 13 stycznia 2005 r.

¹³⁾ Dodany przez art. 2 pkt 1 lit. d ustawy, o której mowa w odnośniku 6.

¹⁴⁾ Obecnie: o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, stosownie do art. 192 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227, z 2010 r. Nr 40, poz. 224, Nr 134, poz. 903, Nr 238, poz. 1578 i Nr 257, poz. 1726, z 2011 r. Nr 75, poz. 398, Nr 149, poz. 887, Nr 168, poz. 1001, Nr 187, poz. 1112 i Nr 205, poz. 1203 oraz z 2012 r. poz. 118 i 251), która weszła w życie z dniem 1 stycznia 1999 r.

2. Przepis ust. 1 stosuje się odpowiednio do kombatantów i innych osób uprawnionych, nabywających prawo do emerytury z innych tytułów niż zatrudnienie.

3. Przepisy ust. 1 i 2 stosuje się do osób urodzonych przed dniem 1 stycznia 1949 r.

Art. 15. 1.¹⁵⁾ Kombatantom i innym osobom uprawnionym, pobierającym emeryturę lub rentę albo uposażenie w stanie spoczynku bądź uposażenie rodzinne, przysługuje dodatek, zwany dalej „dodatkiem kombatanckim”, w wysokości 144,25 zł miesięcznie.

2. Dodatek, o którym mowa w ust. 1, przysługuje obok emerytury lub renty i nie jest uwzględniany przy ustalaniu wskaźnika indywidualnego wymiaru świadczenia, określonego w przepisach *o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin*¹⁴⁾.

3. W razie zbiegu prawa do kilku świadczeń o charakterze emerytalno-rentowym, przysługuje tylko jeden dodatek kombatancki, o którym mowa w ust. 1.

3¹. W razie zbiegu prawa do uposażenia w stanie spoczynku albo uposażenia rodzinnego z prawem do świadczeń o charakterze emerytalnym lub rentowym, ust. 3 stosuje się odpowiednio.

4. Osobie uprawnionej jednocześnie do dodatku kombatanckiego i dodatku z tytułu tajnego nauczania na podstawie odrębnych przepisów przysługuje tylko jeden z tych dodatków – wyższy lub wybrany przez zainteresowanego.

5.¹⁶⁾ Kwota dodatku kombatanckiego, o której mowa w ust. 1, ulega podwyższeniu przy zastosowaniu wskaźnika waloryzacji emerytur i rent – od miesiąca, w którym jest przeprowadzona waloryzacja.

6. Prezes Zakładu Ubezpieczeń Społecznych ogłasza w formie komunikatu w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski” co najmniej na 12 dni roboczych przed najbliższym terminem waloryzacji należną od tego terminu kwotę dodatku kombatanckiego.

7. (utracił moc).¹⁷⁾

Art. 16. 1. Kombatantom i innym osobom uprawnionym, które nie mają prawa do emerytury lub renty na podstawie przepisów o zaopatrzeniu inwalidów wojennych i wojskowych oraz ich rodzin lub na podstawie innych przepisów, jeżeli nie mają niezbędnych środków utrzymania, może być przyznana w drodze wyjątku:

- 1) emerytura, jeżeli osiągnęli wiek: 55 lat kobieta i 60 lat mężczyzna;
- 2) *renta inwalidzka*¹⁸⁾, jeżeli zostali zaliczeni do jednej z grup *inwalidów*⁹⁾.

2. Przepis ust. 1 stosuje się odpowiednio do członków rodzin pozostałych po kombatantach i innych osobach uprawnionych, jeżeli spełniają warunki wymagane do uzyskania renty rodzinnej.

3. Emerytury i renty, o których mowa w ust. 1 i 2, przyznaje się odpowiednio w wysokości najniższej emerytury, *renty inwalidzkiej*¹⁸⁾ lub renty rodzinnej, określonej w przepisach *o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin*¹⁴⁾.

4. Do emerytur i rent, o których mowa w ust. 1 i 2, przysługują dodatki: pielęgnacyjny oraz do rent rodzinnych – dodatek dla sierot zupełnych, na zasadach i w wysokości przewidzianych w przepisach *o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin*¹⁴⁾, a także dodatek kombatancki.

5. W razie śmierci osoby, o której mowa w ust. 1 i 2, przysługuje zasiłek pogrzebowy.

6. Świadczenia, o których mowa w ust. 1 i 2, przyznaje Prezes Zakładu Ubezpieczeń Społecznych.

Art. 17. 1. Do ustalania wysokości świadczeń, o których mowa w art. 15 i 16, oraz w innych sprawach nieokreślonych w ustawie mają zastosowanie odpowiednio przepisy *o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin*¹⁴⁾.

2. *Minister Pracy i Polityki Socjalnej*⁵⁾ w porozumieniu z Kierownikiem Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych określa, w drodze rozporządzenia, tryb postępowania w sprawach, o których mowa w art. 15 i 16.

¹⁵⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 9 pkt 2 lit. a ustawy wymienionej jako druga w odnośniku 12; wszedł w życie z dniem 1 lutego 2005 r.

¹⁶⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 9 pkt 2 lit. b ustawy wymienionej jako druga w odnośniku 12; wszedł w życie z dniem 1 lutego 2005 r.

¹⁷⁾ Z dniem 22 marca 2004 r. na podstawie wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 9 marca 2004 r. sygn. akt K 12/02 (Dz. U. Nr 46, poz. 444).

¹⁸⁾ Obecnie: renta z tytułu niezdolności do pracy, stosownie do art. 10 pkt 3 ustawy, o której mowa w odnośniku 6.

Rozdział 4

Ochrona zdrowia, pomoc socjalna i inne uprawnienia

Art. 18.¹⁹⁾ Kombatanci i inne osoby uprawnione korzystają z pierwszeństwa do środowiskowej opieki socjalnej w miejscu zamieszkania, w uzyskaniu miejsc w domach pomocy społecznej, w szczególności w domach przeznaczonych dla kombatantów.

Art. 19. 1. Kombatantom i innym osobom uprawnionym znajdującym się w trudnych warunkach materialnych oraz w związku z zaistnieniem zdarzeń losowych – może być przyznana doraźna lub okresowa pomoc pieniężna. Pomoc taka może być również przyznana na częściowe pokrycie kosztów zakupu wózka inwalidzkiego, sprzętu rehabilitacyjnego, dostosowanie pomieszczeń mieszkalnych do rodzaju inwalidztwa, opłacanie pomocy pielęgnacyjnej, a w stosunku do niewidomych oraz ciężko poszkodowanych inwalidów – kosztów zakupu innego, ułatwiającego pracę i życie, sprzętu pomocniczego.

2. Dla pokrycia kosztów pomocy pielęgnacyjnej, o której mowa w ust. 1, pomoc finansową w pierwszej kolejności przyznaje się kombatantom lub innym osobom uprawnionym, wymagającym takiej pomocy, którzy przekroczyli 70 lat życia.

2a. Uprawnienia, o których mowa w ust. 1 i 2, przysługują również wdowom lub wdowcom – emerytom, rencistom lub inwalidom pozostałym po kombatantach i innych osobach uprawnionych.

3. Kierownik Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych dokonuje podziału środków na pomoc pieniężną, o której mowa w ust. 1, 2 i 2a.

4. Pomoc, o której mowa w ust. 1, jest zadaniem zleconym gminie. Pomoc tę przyznaje i udziela jej kierownik ośrodka pomocy społecznej działający z upoważnienia rady gminy. W przypadkach osób pobierających rentę inwalidy wojennego pomoc tę przyznają i udzielają jej – Związek Inwalidów Wojennych RP i Związek Ociemniałych Żołnierzy RP.

4a. Do postępowania w sprawie pomocy, o której mowa w ust. 1, mają zastosowanie przepisy Kodeksu postępowania administracyjnego.

5. *Minister Pracy i Polityki Socjalnej*⁵⁾ określi, w drodze rozporządzenia, kryteria, formy i tryb przyznawania i udzielenia pomocy, o której mowa w art. 19.

6.²⁰⁾ W szczególnie uzasadnionych przypadkach Kierownik Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych na wniosek kombatanta, innej osoby uprawnionej lub osoby, o której mowa w ust. 2a, może przyznać pomoc pieniężną na innych warunkach niż określone w rozporządzeniu, o którym mowa w ust. 5.

7. (uchylony).²¹⁾

8. (uchylony).²¹⁾

9. (uchylony).²¹⁾

10. (uchylony).²¹⁾

11. (uchylony).²¹⁾

12. (uchylony).²¹⁾

Art. 20. 1.²²⁾ Kombatantom i innym osobom uprawnionym przysługuje ulga taryfowa w wysokości 50% przy przejazdach środkami komunikacji miejskiej.

¹⁹⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 2 ustawy z dnia 24 sierpnia 2007 r. o zmianie ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 166, poz. 1172), która weszła w życie z dniem 29 września 2007 r.

²⁰⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 1 pkt 1 lit. a ustawy z dnia 29 marca 2007 r. o zmianie ustawy o kombatantach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego oraz ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych (Dz. U. Nr 99, poz. 658), która weszła w życie z dniem 20 czerwca 2007 r.

²¹⁾ Dodany przez art. 1 pkt 1 lit. b ustawy, o której mowa w odnośniku 20; uchylony przez art. 2 ustawy z dnia 28 lipca 2011 r. o zmianie ustawy o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej oraz ustawy o kombatantach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego (Dz. U. Nr 187, poz. 1109), która weszła w życie z dniem 23 września 2011 r.

²²⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 2 pkt 2 lit. a ustawy, o której mowa w odnośniku 6.

2. Kombatantom i innym osobom uprawnionym – emerytom, rencistom i inwalidom oraz osobom pobierającym uposażenie w stanie spoczynku lub uposażenie rodzinne, poza uprawnieniami określonymi w ust. 1, przysługuje:

- 1)²³⁾ ulga w wysokości 37% w komunikacji krajowej przy przejazdach środkami publicznego transportu zbiorowego kolejowego w:
  - a) 1 i 2 klasie pociągów osobowych i pospiesznych i autobusowego w komunikacji zwykłej i przyspieszonej – na podstawie biletów jednorazowych,
  - b) 2 klasie pociągów innych niż osobowe i pospieszne – na podstawie biletów jednorazowych;
- 2)²⁴⁾ dodatek kompensacyjny w wysokości 15% dodatku kombatanckiego, o którym mowa w art. 15;
- 3) ryczałt energetyczny w wysokości 50% taryfowych opłat za korzystanie z energii elektrycznej, gazowej i ciepłej na cele domowe, obliczony na podstawie norm ilościowych ustalonych przez Kierownika Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych, z uwzględnieniem pkt 4;
- 4) w 2002 r. ryczałt energetyczny za korzystanie z energii elektrycznej, gazowej i ciepłej na cele domowe w wysokości 88,23 zł.

2a.²⁵⁾ Osoba uprawniona do ulgowego przejazdu, o której mowa w ust. 2 pkt 1 lit. b, korzystająca z przejazdu w klasie 1, zobowiązana jest do uiszczenia dopłaty w wysokości stanowiącej różnicę między należnością za pełnopłatny przejazd w klasie 1 a należnością za pełnopłatny przejazd w klasie 2.

3. Uprawnienia, o których mowa w ust. 2, przysługują również wdowom lub wdowcom – emerytom i rencistom oraz osobom pobierającym uposażenie w stanie spoczynku lub uposażenie rodzinne pozostałym po kombatantach i innych osobach uprawnionych.

3a.²⁶⁾ W przypadku zbiegu prawa do więcej niż jednego świadczenia emerytalnego lub rentowego przysługuje jeden dodatek kompensacyjny, o którym mowa w ust. 2 pkt 2.

3b.²⁶⁾ W przypadku zbiegu prawa do więcej niż jednego świadczenia emerytalnego lub rentowego przysługuje jeden ryczałt energetyczny, o którym mowa w ust. 2 pkt 3.

4. (uchylony).²⁷⁾

5. (uchylony).²⁷⁾

5a. Minister właściwy do spraw transportu określi, w drodze rozporządzenia, rodzaje dokumentów poświadczających uprawnienia do korzystania z ulgowych przejazdów, o których mowa w ust. 2 pkt 1.

6.²⁸⁾ Właściwe organy administracji rządowej oraz organy jednostek samorządu terytorialnego i ich związków określają szczegółowe zasady stosowania ulg i uprawnień, o których mowa w ust. 1–3.

Art. 20¹. 1. Kombatantom i innym osobom uprawnionym, które łącznie spełniają następujące warunki:

- 1) nie posiadają prawa do żadnych świadczeń rentowych lub emerytalnych ani prawa do uposażenia w stanie spoczynku albo uposażenia rodzinnego,
- 2) nie osiągają dochodów z tytułu pracy, pozarolniczej działalności gospodarczej podlegającej ubezpieczeniu społecznemu lub z tytułu rolniczej działalności gospodarczej podlegającej obowiązkowemu ubezpieczeniu rolników,
- 3) osiągnęły wiek 55 lat kobiety i 60 lat mężczyźni,

przysługuje świadczenie w wysokości dodatku kombatanckiego, o którym mowa w art. 15 ust. 1.

2. Osobom, o których mowa w ust. 1, przysługują także uprawnienia określone w art. 20 ust. 2.

²³⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 2 pkt 2 lit. b tiret pierwsze ustawy, o której mowa w odnośniku 6.

²⁴⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 2 pkt 2 lit. b tiret drugie ustawy, o której mowa w odnośniku 6; wszedł w życie z dniem 1 stycznia 2003 r.

²⁵⁾ Dodany przez art. 2 pkt 2 lit. c ustawy, o której mowa w odnośniku 6.

²⁶⁾ Dodany przez art. 2 pkt 2 lit. d ustawy, o której mowa w odnośniku 6; wszedł w życie z dniem 1 stycznia 2003 r.

²⁷⁾ Przez art. 2 pkt 2 lit. e ustawy, o której mowa w odnośniku 6.

²⁸⁾ Ze zmianą wprowadzoną przez art. 2 pkt 2 lit. f ustawy, o której mowa w odnośniku 6.

3. Rada Ministrów określi, w drodze rozporządzenia, tryb postępowania przy przyznawaniu, wypłacaniu oraz finansowaniu świadczeń, o których mowa w ust. 1 i 2.

Art. 20². 1. Uznaje się zasługi osób, które z narażeniem życia, zdrowia lub wolności ukrywały i ratowały osoby ścigane przez okupacyjne władze niemieckie lub sowieckie, a także przez polskie władze okresu powojennego do 1956 r. z powodu ich działalności na rzecz suwerenności i niepodległości Polski oraz z przyczyn narodowościowych, religijnych i rasowych. W dowód uznania tych zasług Kierownik Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych występuje, w szczególności uzasadnionych przypadkach, z wnioskiem do Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej o nadanie odznaczeń przewidzianych w ustawie z dnia 16 października 1992 r. o orderach i odznaczeniach (Dz. U. Nr 90, poz. 450, z późn. zm.²⁹⁾).

2. Za osoby spełniające warunki, o których mowa w ust. 1, uznaje się zwłaszcza obywateli polskich odznaczonych medalem „Sprawiedliwy Wśród Narodów Świata” przez Instytut Yad Vashem w Jerozolimie.

3. Do osób, o których mowa w ust. 1 i 2, nie stosuje się przepisów o świadczeniach przewidzianych w rozdziałach 2, 3 i 4.

Rozdział 5

Zasady orzekania o uprawnieniach

Art. 21. 1. Uprawnienia określone w ustawie przysługują osobie, która uzyska decyzję potwierdzającą działalność wymienioną w art. 1 ust. 2 i w art. 2 albo fakty, o których mowa w art. 4, posiada obywatelstwo polskie lub posiadała je w okresie działalności kombatanckiej bądź w okresie podlegania represjom, z zastrzeżeniem ust. 2.

2. Uprawnienia, o których mowa w ust. 1, nie przysługują osobie, która:

- 1) w okresie wojny 1939–1945 kolaborowała z hitlerowskim okupantem;
- 2) przymusowo pełniła służbę w armii niemieckiej lub dobrowolnie zadeklarowała odstępowanie od narodowości polskiej, jeżeli potem do końca wojny nie brała udziału w walce o niepodległość Polski;
- 2¹⁾ kolaborowała z radzieckimi władzami okupacyjnymi w latach 1939–1941;
- 3) w okresie od września 1939 r. do końca 1956 r. służyła w NKWD albo w innych organach represji ZSRR działających przeciwko Narodowi i Państwu Polskiemu;
- 4) w latach 1944–1956:
  - a) pełniła służbę lub funkcję i była zatrudniona w strukturach Urzędów Bezpieczeństwa, Służby Bezpieczeństwa i Informacji Wojskowej, a także nadzorujących je komórkach jednostek zwierzchnich związanych ze stosowaniem represji wobec osób działających na rzecz suwerenności i niepodległości Rzeczypospolitej Polskiej,
  - b) była zatrudniona, pełniła służbę lub funkcję w jednostkach organizacyjnych lub na stanowiskach związanych ze stosowaniem represji wobec osób podejrzanych lub skazanych za działalność podjętą na rzecz suwerenności i niepodległości Rzeczypospolitej Polskiej:
    - w organach prokuratury i prokuraturze wojskowej,
    - w sądownictwie powszechnym lub wojskowym,
    - w służbie więziennej,
  - c) była zatrudniona, pełniła służbę lub funkcję w aparacie bezpieczeństwa publicznego poza strukturami Urzędów Bezpieczeństwa, Służby Bezpieczeństwa lub Informacji Wojskowej, jeżeli podczas i w związku z tą działalnością wykonywała zadania śledcze i operacyjne związane bezpośrednio ze zwalczaniem organizacji oraz osób działających na rzecz suwerenności i niepodległości Rzeczypospolitej Polskiej,
  - d) była funkcjonariuszem organów bądź jednostek organizacyjnych Polskiej Partii Robotniczej lub Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej, do których właściwości rzeczowej – terenowej i centralnej – należał nadzór nad instytucjami, o których mowa w lit. a i b, bądź nad zadaniami, o których mowa w lit. c;
- 5) uchybiła godności obywatela polskiego, wykorzystując władzę otrzymaną od instytucji stosujących represje do ciemnienia współwięźniów;

²⁹⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 1999 r. Nr 101, poz. 1177, z 2000 r. Nr 62, poz. 718, z 2002 r. Nr 74, poz. 676, z 2006 r. Nr 104, poz. 708 i 711 i Nr 194, poz. 1432, z 2007 r. Nr 25, poz. 162 i Nr 123, poz. 848, z 2009 r. Nr 168, poz. 1323, z 2010 r. Nr 155, poz. 1041 oraz z 2011 r. Nr 205, poz. 1207.

6) uchybiła godności obywatela polskiego, donosząc władzom komunistycznym o żołnierzach podziemia, legionistach, organizacjach podziemnych, partyzanckich i tych wszystkich, których obejmują art. 2 i 4;

7) dopuściła się zabójstwa lub innej zbrodni wobec osób cywilnych w okresie do 31 grudnia 1956 r. w związku z działalnością uznaną za działalność kombatanczą lub równorzędną w rozumieniu ustawy, za co została skazana prawomocnym wyrokiem sądu.

3. Nie stosuje się przepisu ust. 2 pkt 4 lit. a i b wobec osób:

1) które przedłożą dowody, że do wymienionych służb i organów zostały skierowane przez organizacje niepodległościowe lub przez te organizacje były zwerbowane w celu udzielenia im pomocy;

2) (uchylony).

4. (uchylony).

Art. 22. 1. O spełnieniu warunków, o których mowa w art. 21, orzeka Kierownik Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych lub osoby przez niego upoważnione, na podstawie udokumentowanego wniosku zainteresowanej osoby oraz rekomendacji stowarzyszenia właściwego dla określonego rodzaju działalności kombatanczej lub represji. Rekomendacji udziela się bez względu na to, czy osoba ubiegająca się o uprawnienia zgłosi zamiar wstąpienia do stowarzyszenia. Na podstawie decyzji o przyznaniu przez Kierownika uprawnień określonych w ustawie Urząd do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych wydaje odpowiednie zaświadczenie.

2. W trybie, o którym mowa w ust. 1, wydawane są zaświadczenia potwierdzające uprawnienia osób, o których mowa w art. 20 ust. 3, z tym że w przypadku gdy zmarły małżonek (małżonka) posiadał potwierdzone uprawnienia, rekomendacja nie jest wymagana.

3. (utracił moc).³⁰⁾

4.³¹⁾ Wnioski o przyznanie uprawnień z tytułów określonych w art. 1 ust. 2 pkt 7 i w art. 2 pkt 7 mogą być kierowane w trybie, o którym mowa w ust. 1, do dnia 31 grudnia 1999 r.

Rozdział 6

Źródła i sposób finansowania niektórych świadczeń

Art. 23. (uchylony).³²⁾

Art. 23a.³³⁾ 1. Wydatki na:

- 1) pomoc pieniężną, o której mowa w art. 19, wraz z kosztami jej obsługi, które mogą wynosić do 5% wartości tej pomocy,
- 2) upamiętnianie i popularyzowanie historii walk o Odrodzenie Polski i represji wojennych oraz okresu powojennego, w tym na działalność dokumentacyjną i wydawniczą,
- 3) finansowanie kosztów zadań administracyjnych i opiekuńczych, wykonywanych na rzecz środowiska kombatanczego, zleczanych organizacjom pozarządowym przez Urząd do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych

– są realizowane ze środków budżetu państwa.

2. Środki przeznaczone na pomoc realizowaną przez kierownika ośrodka pomocy społecznej, Kierownik Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych przekazuje na rachunki budżetów gmin. Pierwsza rata jest przekazywana do dnia 15 lutego każdego roku.

³⁰⁾ Z dniem 29 kwietnia 2003 r. na podstawie wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 15 kwietnia 2003 r. sygn. akt SK 4/02 (Dz. U. Nr 72, poz. 658).

³¹⁾ Utracił moc z dniem 20 stycznia 2012 r. zgodnie z wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 10 stycznia 2012 r. sygn. akt P 19/10 (Dz. U. poz. 76) w zakresie, w jakim określa termin do złożenia do Kierownika Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych wniosku o przyznanie uprawnień z tytułu określonego w art. 2 pkt 7 tej ustawy.

³²⁾ Przez art. 1 pkt 2 ustawy, o której mowa w odnośniku 20.

³³⁾ Dodany przez art. 1 pkt 3 ustawy, o której mowa w odnośniku 20.

3. Środki na upamiętnianie i popularyzowanie historii walk o Odrodzenie Polski i represji wojennych oraz okresu powojennego, przez działalność dokumentacyjną i wydawniczą, mogą otrzymywać także, na podstawie umów zawartych z dysponentem części budżetowej – Kierownikiem Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych – podmioty inne niż określone w art. 3 ust. 2 i 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2010 r. Nr 234, poz. 1536, z późn. zm.³⁴⁾).

4. Do wyłaniania podmiotów, o których mowa w ust. 3, stosuje się odpowiednio przepisy działu II rozdziału 2 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

Art. 24.³⁵⁾ 1. Świadczenia pieniężne przewidziane dla kombatantów i innych osób uprawnionych oraz pozostałych po nich członków rodzin, a także dodatek kompensacyjny określony w art. 20 ust. 2 pkt 2 i ust. 3 oraz ryczałt energetyczny określony w art. 20 ust. 2 pkt 3 i ust. 3 są wypłacane przez właściwe organy rentowe ze środków będących w dyspozycji tych organów i finansowane z budżetu państwa. Świadczenia te oraz dodatek kompensacyjny i ryczałt energetyczny wraz z odsetkami za opóźnienie w ustaleniu prawa do nich lub ich wypłaty oraz koszty obsługi podlegają refundacji na rzecz Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz Funduszu Emerytalno-Rentowego Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego z dotacji budżetu państwa.

2. Świadczenia, dodatek kompensacyjny oraz ryczałt energetyczny, o których mowa w ust. 1, przysługujące osobom otrzymującym uposażenie w stanie spoczynku albo uposażenie rodzinne wypłacają ze środków budżetu państwa jednostki wypłacające te uposażenia. Jeżeli jednak osoby te są uprawnione także do pobierania świadczenia o charakterze rentowym, świadczenia, o których mowa w ust. 1, wypłaca właściwy organ rentowy.

Rozdział 7

Przepisy przejściowe i końcowe

Art. 25. 1. Osoby, które uzyskały uprawnienia kombatanckie na podstawie dotychczasowych przepisów, zachowują te uprawnienia, z zastrzeżeniem ust. 2.

2. Pozbawia się uprawnień kombatanckich osoby:

1) wymienione w art. 21 w ust. 2:

a) w pkt 1, 3 i 4, z zastrzeżeniem art. 21 ust. 3,

b) w pkt 2, 2¹, 5 i 6, jeżeli w wyniku postępowania weryfikacyjnego wykazano im czyny, o których mowa w tych przepisach;

2) które na mocy dotychczasowych przepisów uzyskały uprawnienia kombatanckie wyłącznie z tytułu działalności w latach 1944–1956 w charakterze „uczestników walk o ustanowienie i utrwalenie władzy ludowej” lub innych tytułów niż wymienione w art. 1 ust. 2, w art. 2 oraz w art. 4. Uprawnienia te zachowują jednak osoby, które uczestniczyły w Wojnie Domowej w Hiszpanii w latach 1936–1939 lub które uprawnienia te uzyskały z tytułów określonych w ustawie, oraz żołnierze z poboru, którzy pełnili służbę wojskową w Wojsku Polskim w okresie od 10 maja 1945 r. do 30 czerwca 1947 r.

3. Uprawnienia uzyskane od Związku Bojowników o Wolność i Demokrację i Związku Kombatantów Rzeczypospolitej Polskiej po 31 grudnia 1988 r. podlegają weryfikacji.

4. Decyzje w sprawie pozbawienia uprawnień kombatanckich podejmuje Kierownik Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych.

5. Decyzje, o których mowa w ust. 4, wydawane są z urzędu lub na wniosek stowarzyszeń kombatanckich albo Ministrów Sprawiedliwości, Obrony Narodowej lub *Spraw Wewnętrznych i Administracji*³⁶⁾, a także w wyniku weryfikacji.

6. Szczegółowe zasady i tryb postępowania w sprawach dotyczących pozbawienia i przywrócenia uprawnień kombatanckich w stosunku do osób, o których mowa w ust. 2, oraz zasady przeprowadzania weryfikacji określi w drodze rozporządzenia Prezes Rady Ministrów.

³⁴⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2011 r. Nr 112, poz. 654, Nr 149, poz. 887, Nr 205, poz. 1211, Nr 208, poz. 1241, Nr 209, poz. 1244 i Nr 232, poz. 1378.

³⁵⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 2 pkt 4 ustawy, o której mowa w odnośniku 6; wszedł w życie z dniem 1 stycznia 2003 r.

³⁶⁾ Obecnie: minister właściwy do spraw wewnętrznych, stosownie do art. 4 ust. 1, art. 5 pkt 24 i art. 29 ustawy, o której mowa w odnośniku 5.

Art. 26. Osoby, o których mowa w art. 25, pozbawione prawomocną decyzją uprawnień kombatanckich tracą uprawnienia wynikające z ustawy, z wyjątkiem uprawnień, o których mowa w art. 12, z tym że osobom, które w dniu wejścia w życie ustawy pobierały emerytury, *renty inwalidzkie*¹⁸⁾ lub renty rodzinne, zamiast tych świadczeń przyznaje się:

- 1) świadczenia na zasadach ogólnych, określonych w przepisach *o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin*¹⁴⁾ lub w innych przepisach o zaopatrzeniu emerytalnym;
- 2) świadczenia w kwocie najniższej, jeżeli nie spełniają warunków do przyznania świadczeń, o których mowa w pkt 1; przepisy *o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin*¹⁴⁾ stosuje się odpowiednio.

Art. 27. Zaświadczenia i legitymacje o uprawnieniach kombatanckich, wystawione na podstawie dotychczasowych przepisów, do czasu wydania nowych zaświadczeń zachowują moc, chyba że została wydana decyzja o pozbawieniu uprawnień.

Art. 28. (pominięty).

Art. 29. (pominięty).

Art. 30. 1. Wnioski o nadanie odznaczeń upamiętniających udział w walkach o niepodległość i suwerenność Rzeczypospolitej Polskiej przedstawia Prezydentowi Rzeczypospolitej Polskiej, z własnej inicjatywy lub na wniosek stowarzyszeń kombatanckich:

- 1) Minister Obrony Narodowej – w stosunku do osób, o których mowa w art. 1,
- 2) Kierownik Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych – w stosunku do osób, o których mowa w art. 2 i 4

– na zasadach określonych w obowiązujących przepisach.

2. Przepis ust. 1 nie narusza uprawnień *Ministra Spraw Zagranicznych*³⁷⁾ do przedstawiania wniosków o nadawanie tych odznaczeń.

3. Przepisy dotyczące postępowania w sprawach nadawania odznaczeń, niepozostające w sprzeczności z ust. 1 i 2, stosuje się odpowiednio.

Art. 31. (pominięty).

Art. 32. (pominięty).

Art. 33. Traci moc ustawa z dnia 26 maja 1982 r. o szczególnych uprawnieniach kombatantów (Dz. U. Nr 16, poz. 122 i Nr 40, poz. 269, z 1986 r. Nr 42, poz. 202 oraz z 1987 r. Nr 14, poz. 84 i Nr 33, poz. 180).

Art. 34. Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 1991 r.

³⁷⁾ Obecnie: ministra właściwego do spraw zagranicznych, stosownie do art. 4 ust. 1, art. 5 pkt 27 i art. 32 ust. 1 ustawy, o której mowa w odnośniku 5.